

GIÁ BÁN
ĐỒNG-PRÁP-NGOẠI-QUỐC
Mỗi năm... 2.50
Sổ tháng 2.50
Sổ tháng 1.50
Mỗi bản phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho
M. TRẦN-DINH-PHIÊN. - Ai
đi qua quảng cáo, việc riêng,
thương - nghị trước.

TIENG-DÂN

La Voix du Peuple

Chủ nhiệm kiêm Chủ bút
HUYỀN-THỨC-KHANG
Quản lý
TRẦN-DINH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

ĐIỀU-QUẢN
Số 272, đường Nguyễn-Trung-Kiệt
Hàng Bạc, số 4
Giấy phép xuất bản số 10
Giấy in: TIENHOC-BAI - Huế

Muốn làm người
thành nhân, trước
phải bỏ tánh trẻ
con.

TỪ BẢO VỚI CƠ-QUAN CHÁNH-TRỊ TRONG NƯỚC

(HIỆN TÌNH BẢO GIỚI Ở XÙ TA)

« Ngón luận là quyền thừa tự (le droit de succession) trong cơ-quan chính-trị », câu ấy gần đây đã nghe người minh có kẻ nói đến. Quyền thừa tự, nghĩa là trong cơ-quan chính-trị, có quyền nghị-pháp, quyền hành-pháp và tư-pháp là ba cái quyền trọng-yếu, mà cái quyền thừa tự (ngón-luận) là đứng về mặt giám-đốc vậy.

Cái quyền cao trọng ấy, nói vậy nghe vậy, chờ nó ở đâu bên xứ vãn-minh xa mù kia, còn ở xứ ta. - nói thêm hồ thẹn - thì nó còn trẻ con quá, chưa đủ cho người ta đem xia vào đầu!

Nói « trẻ con » không khỏi có kẻ trách rằng: « đó sao cho người xem lưng, song cái lưng ấy thế nào, vẫn không che đậy ai được.

Ở trong một giải đất con con tài-liệu và kiến-văn đã không được bao nhiêu, lịch-sử và học-thuật thì ngày trước học Tàu, ngày nay học Tây, phần nhiều là công chuyện của nhà giàu háng xóm, gia dĩ nền quốc-văn mới gầy dựng, quyền ngôn-luận còn đương hẹp hòi, đứng trong cái hoàn-cảnh như vậy mà cầu cho có tờ báo có giá trị hoàn toàn, thật không sao có được, đó là cái lẽ cố nhiên. Bình tâm mà nói, báo giới xuất hiện ở xứ ta trên 30 năm nay, mới ngày càng thêm, tuy-trưng những kẻ hoặc là Hán học uyên-bác, đọc sách dịch cú; người Tàu, người Nhật, hoặc là nhà Tây-học tinh thông, đọc sách báo người Pháp, thâu thập những tư-tưởng mới, đồng tâm, cùng nhiều ít lịch-duyệt của mình, mà phổ bày trên một báo, để khai thông phong khí cho công chúng, không phải không có ảnh-hưởng. Song cái số chân chính là một phần rất ít mà hạng văn sĩ « nửa mùa » thì lại chiếm phần nhiều. Vì thế mà trong báo giới ta, ngoài sự truyền tin tức, là điểm hình đáng ra, về phần nghị-luận văn chương, những nhà độc-giả biết xem vẫn đã già cho cái tiếng « một đường bánh sữa ». Báo giới « trẻ con », ấy là cái thời kỳ người minh phải trải qua mà cũng là một điều không cho chối cãi được vậy.

Tuy vậy, phẩm cái gì trên đời, không thể vững chãi gian mà phẳng lỳ, song cũng theo thời-gian mà tiến lùi, có thời kỳ ấu trĩ, lại có thời kỳ trưởng thành. Báo giới ta tuy chưa đến thời kỳ trưởng thành, mà gần mấy

khoảng này, so với ngày trước không phải là không có chút tiến tới, duy cái tiến tới ấy chìm ngấm chậm trễ, không có cái vẻ hoạt bát cho công chúng cùng thấy đấy thôi. Không nói việc khác, chỉ nói những việc có quan-bệ trên đường chính-trị, như những chuyện những lùm trong quan-trưởng, những điều oan khuất trong dân gian, cùng như thói hư tục xấu lưu truyền xưa nay làm ngăn trở trên con đường tư-tưởng, cái gì đã bày ra giữa một báo, thì nhân dân có chỗ hồ hởi mà chính-phủ cũng thường lưu-ý đến. Tuy-trưng 10 năm, đầu bị ngăn dưới lòng trên, theo thừa chứng có cho sai mất sự thật đến 5, 3 đầu, sống chính-phủ đã lưu-ý đến dư-luận thì dư-luận có cái tiềm thế-lực. « Kể từ hôm thường ghét sáng trắng », tờ báo xù ta trên nền chính-trị, đầu-tri mực đầu, không phải là không cung được một ít tia sáng bóng trắng trong đêm tối vậy. (Nói trắng tức là có đêm sáng đêm tối, mà bóng tròn cũng còn nhiều chỗ che tối, lúc giả dùng câu này có ý châm chọc lẫn tự).

Người xưa tuổi đến thành nhân có lẽ đời mào, có câu chúc: « bỏ lòng còn nít mẩy, làm người thành nhân ». Báo giới ta có nên nhận lời chúc ấy mà bỏ lòng con nít kia đi chăng?

Xử từ hai người
HA-TINH. - Vừa rồi các nhà chuyên trách đã dẫn hai người về quê quán để hành binh: một người tên là Nguyễn-Hiền và một người là Lê-Sân, quê ở làng Lạc-Thiện, phủ Đức - Thọ. Hai người này đã can nhiều vụ án sát và đã thoát ly lần ngày mới bắt được. Nghe rõ

LÀM PHƯỚC HÓA TỘI
Vụ M. Sáu Nhiêu phát chửi làm nhiều người bị thương
Saigon. - Theo báo trong Nam thì trưa hôm 6-1-33, M. Sáu Nhiêu có xuất ra Socot phát cho dân nghèo.

Nghe tin, một đám người ào quần lang thang là là lũ lượt kéo vào đóng cửa tiệm. M. Sáu Nhiêu sợ hãi chạy vào nhà thương Tân-dịnh, Saigon, và City thị.

CHUYÊN ĐOI

Công, tội của ai?

Người ở đời cần phải biết suy nghĩ. Có suy nghĩ mới tránh được các điều phẫn, tức, giận, ghét và ích. mà hại cho tinh thần; có suy nghĩ mới có được lòng đại độ; có suy nghĩ mới có thể lấy sự cười của triết lý mà khỏa lấp bao nhiêu điều sai lầm đến làm bận cho tâm hồn ta. Và nhất là có suy nghĩ mới có thể đều hòa những tình trạng trái nhau mà làm đảo ngược đến nơi hạnh phúc. Nhưng người ta có chịu suy nghĩ đâu! Đứng một cái là bắt đầu chửi thề, rồi bộ giận giữ, rồi bộ oán. Ông thấy gậy ngồi trên bàn là hét vì học trò không hiểu, trả lời không chậy; ông chủ nhà bắt tại đã đi đến bên tôi thì không làm cho ông vạ lòng... đều là cái cơn thanh nộ vô ích cả. Nếu suy nghĩ thì ai sao có thể! Học trò với thầy, học thức kém xa biết bao nhiêu! cũng vì cái ghen pha ấy mà học trò mới ngồi trên ghế học đường để cho thầy dạy; đây tôi với chủ nhà tình y sao đồng nhau được? chủ nhà vì không ngoan giỏi đến mời tôi nên giàu có mà thuê mướn dạy tôi; đây tôi với tôi thì tôi không làm cái gì khác nổi, đành đi làm thuê ở mướn, thì mướn dạy tôi cho phải cần anh tài; đây tôi ép nó cho thông minh? Cũng có bởi tại, hi vọng mà học cả đời, vẫn ở u mê, cũng có bởi vì chơi vơi phóng dăng mà phải cùng đường đem thân đi ở mướn. Đó thật là lỗi tại người. Nhưng cái lỗi đó có phần! Người ra. Tôi lỗi tại ai? thì biết để cho ai được! Các anh phụ xe dọc đường suốt ngày đưa thân ra làm ngựa, oác báo tiêu phu lưu (chạy da nam, gần như ngoài) bó cũi trên vai không còn biết có đời... Cái đời lỗi tại ai?

Nếu xét cho kỹ, người đời ai cũng vấp gờ ở cái bản ngã của này, nhưng đã ai có thể tự phụ rằng tài năng trí thức mình, cho đến cả danh vọng và vị trí của mình trong xã hội, đều tự một mình làm ra, đều là công của mình cả? Không đâu, vẫn biết mình không nhờ cậy ai một cách âm-muội, không đem tiền ra lo lót để được bổ dụng làm chức quan; không có thể cậy thân mà khấn trương đồn điền xin dền này điều khác, v. v. nhưng mình vẫn nhờ người. Đầu nhờ một cách chánh đáng; và nhất là nhờ cái hoàn cảnh thuận tiện của mình. Trước hết muốn làm được con người « thờ giáo, minh anh phải có học. Mà làm sao mình đi học được? Nếu không nhờ sinh đẻ vào nơi phú quý, cha mẹ làm học nhiều tiền, thì công nhờ bà con có bảo hoặc những người hảo tâm chừa cấp cho mình. Vì vậy nếu không may sinh đẻ vào nơi bần tiện cha mẹ không đủ sức nuôi con, thì con cũng không ai dám giúp cho được, thì đầu không làm một anh mục đồng suốt ngày đi theo sau chừa đàn súc vật, công xam xai mang một kiếp sống lầm thường mà thôi!

Ta thường thấy nhiều người thức giả cứ than phiền cho dân trí ta sao có thấp kém, trong thôn quê sao lầm lạc, đói khát... Xin hỏi dân trí thấp kém, tội tại ai? Dân nhiều người đói khát tội tại ai? Hỏi như vậy công như hỏi: các ngài sinh trưởng nơi giàu sang phú quý, công của ai? Các ngài hưởng thọ giáo dục, trí thức mở mang, công của ai? Hay là hỏi: người châu Phi da đen tội của ai? người châu

Quanh vụ Trung Nhật xung đột

Tàu hết tin hội Quốc liên nữa chăng?

Từ vấn đề Mãn-châu phát sinh đến nay, người Nhật một mực đóng rô lực tấn công, mà người Tàu lại một lòng tin cậy vào Quốc-liên, công hội nghị, cũng điều tra, cũng tuyên bố lời giải đoán, trên một năm trời, không ngày nào không nói đến vấn đề Trung Nhật, nhưng kết quả không sao thu được. Quốc Mãn-châu cứ thành lập dưới natch người Nhật, quân Nhật cứ xâm chiếm nơi này nơi nọ, nay đánh Nhiệt-hà và chiếm Sơn-hải-quan nữa!

« Cuộc đánh lấy Sơn-hải-quan này, người Tàu đưa thơ phẫn kháng, người Nhật không thèm để ý thư ra xem. Dư luận thế giới như Anh như Mỹ đều lấy làm bất mãn, reo hò kêu gọi, nhưng người Nhật cũng mặc kệ. Ngày trước hay đặt cái cờ Trung-thấu nhất tề, mà chiếm đoạt Mãn-châu, ngày nay lại bày ra cái cờ « bom đạn ở dinh lãnh sự Nhật » mà cướp Sơn-hải-quan. Lại thanh ngôn rằng: Nhật không có ý lấy Thiểm-tân hay Bắc-hành, chỉ đánh Sơn-hải-quan để chiếm Mãn-châu mà giữ cái cửa cho nước Mãn-châu đấy thôi.

Ái tin được lời nói của người Nhật không? Ngày trước nói không có ý chiếm lãnh Mãn-châu mà ngày nay Mãn-châu ra thế nào? Ngày nay nói không có ý chiếm lãnh Thiểm-tân, nhưng biết rằng ngày mai toàn cả nước Tàu vào bàn đồ phò tang, người Nhật cũng không từ! Con người Tàu thế nào? Cái giấc mộng trông cậy Quốc-liên đã tỉnh giấc chưa? Có lẽ thế nước được là bờ chẳng? Cười xem.

KHÁCH-QUAN

VAN-VAN

Nông nổi canh khuya
Một mình đối với ngọn đèn xanh,
Ngao ngán ở đầu thềm suốt canh?
Mưa gió đêm dài tưởng buồn một,
Non sông gấm vóc ngỡ xa xanh.
Thì gương án Á vùi cho sự,
Đám bóng anh hùng thẹn với tranh,
Trăm mối bôn lòng đương ngậm ngùi,
Tiếng gà đã gáy nhận chung quanh.
Tùng-Nam

Xem ở viện Chăm Tourane
Đạo bước nào xem ở viện Chăm,
Ngón ngang người đã đứng lom khom.
Ái ai chạm đục thành ra tượng?
Mà để xô xô sắp có chòm.
Đầu bở dể dể tưởng được mặt,
Gió trắng thâm viếng lúc chiều hôm.
Hóa tàn còn đó người xưa vắng?
Vàng vữa xưa từng gầy cổ nam?
D. S.

TRẢ LỜI

Từ nay về sau, Bản báo có trả lời cho độc giả, thì đáng vào mục này. Vậy xin độc giả lưu ý.

Cùng ông CHIỀU-QUANG-HỒ ở PHỒNG-NHÀ-THƯƠNG, LONG CHÁU QUẢNG-TÂY (Chine).
Từ 1er Septembre 1932 đến nay, bản báo vẫn gọi báo cho « Ngai loe », chẳng rõ tại sao từ 15 Novembre đến nay Ngai không được, mỗi tờ báo gọi cho Ngai phải dán đến 3 xu tem.
Mandat 2357, bản báo đã được rồi, xin cảm ơn.
T. D.

NƯỚC NHỎ CÓ ĐỘC-LẬP ĐƯỢC KHÔNG?

MỘT ĐOẠN LỊCH-SỬ CỦA NƯỚC BỈ-LỢI-THI (BELGIQUE) TRONG CUỘC AU-CHIẾN

(Tiếp theo số 553)

Nước Bỉ đã quyết định kháng quân Đức. Ngày 4-8-14, 12 nghìn mã-dội quân Đức tới địa giới nước Bỉ rao với nhân dân rằng: Quân Đức đến đây không được ngăn trở, hãy rút cầu phá đường, tức xem là cứu địch... Sau mà-dội lại tiếp kế 5 sư đoàn xông đến. Đến bờ sông Meuse, cầu đứt, quân Bỉ ông tới được, quân Bỉ lại chống cự riết. Không vì không được lại đóng, nên vừa đánh vừa lui. Lâm cứu nguy, quân Đức kéo qua, quân Bỉ bị dồn đánh giết liệt 3 phần 4. Hàng đồng thay quân Bỉ! Đại tướng Đức cho sư sang yết tướng Bỉ yêu cầu nhường đất cho quân Đức đi. Tướng Bỉ không chịu. Quân Đức bèn vây đánh chung quanh các pháo đài Liège. Quân Bỉ ở các pháo đài đánh lại, quân Đức các bộ đều bị thiệt hại phải kéo lui. Sau Đức đem cả sinh lực quân và mã binh ra sức đánh cả đêm, và cho người lên vào trong thành mưu ám sát tướng quân Bỉ, nhưng không thành, chỉ một vị quan phó bị thiệt mạng. Thịch khách bị bắt.

Trong lúc bấy giờ, quân Đức xấp mười quân Bỉ, đánh đã không hơn, bao nhiêu mưu kế như trả hàng dụ địch đều chẳng ăn thua gì. Lại bắt dân Bỉ dân ra trước trận, để hiệu quân Bỉ đi đêm, nhưng cũng chẳng có hiệu quả gì ráo. Trong 2 ngày ấy một trong giới thuyết của đội quân thứ 3 nước Bỉ giết chết quân Đức trên 6 vạn người!

Vua Bỉ có lời dụ khuyến ủy các quân, đại lược nói: Quân là ở pháo đài Liège làm hết phần sự, tỏ sức oai võ, thật là vinh dự, khiến cho quân địch biết sự làm đều trái lẽ khêu hấn là bất đáng. Vinh dự nước Bỉ nhờ đó quân anh em mà tỏ chánh nghĩa cùng thế n. b. toàn thế giới đều để mắt vào.

Chánh phủ Đức lại do chánh phủ Hà-lan giới thư cho chánh phủ Bỉ nói xin nước Bỉ tránh cái họa binh chiến, mà muốn yêu cầu điều kiện gì, Đức cũng thuận hứa cả, sau-trên đánh rồi thì quân Đức kéo ra ngoài cõi liê, quyết không xâm phạm một tấc đất của nước Bỉ. Chánh phủ Bỉ vào một mực khước hẳn.

Ngày 12-8, quân Đức chờ sáng rồi, đến đánh rượt các pháo đài, quân Bỉ chống lại trong 6 giờ đồng hồ, quân Đức lui. Sáng ngày tiếp lại, kẻ thấy người và ngựa có trên 3.000, quân Bỉ chết mất 1.200 người. Ngày 14, quân Đức đến đánh đồng qua. Tướng Bỉ bị khởi độc đạn ngã trên pháo đài, bị bắt. Ngày 18, chánh phủ Bỉ và ngoại giao đoàn dời sang thành Anvers. Ngày 19, quân Đức vào Louvain, thành này là một thành danh tiếng, trường học, đồ thư quán, công viên, và thành giáo đường đều bị quân Đức phá hoại, cư dân bị bắt chết có đến 20.000 người, nhà cửa bị đốt gần 2.000 nóc, bao nhiêu đồ quý báu vô giá như tượng đá các danh nhân và các bản sách tay viết, đều bị ngọn lửa quân Đức thiêu hủy hết. Độc thay toàn đoàn quân Đức!

Ngày 2 tháng 9 quân Đức đến Uon-phát sai người nghị hòa chiến. Nước Bỉ cự tuyệt. Đến cuối tháng 9, quân Bỉ bị thương nhiều lại

lượng thực đều hết, quân Đức thấy thế cố đầu bay thả truyền đơn chiêu hàng. Nhưng quân Bỉ không lấy làm điều. Ngày 4-10, hải quân Anh đến. Ngày 6-10 quân Bỉ tuyên bố đại chiến. Chánh phủ Bỉ và ngoại giao đoàn dời sang Ostende. Ngày 9, quân Đức vào thành Anvers, phá hủy chém giết vô số. Trận ấy nhà của phá đổ có 2.500 sở, phí tổn mất mười vạn vạn. Kể trong 2 tháng trời, nước Bỉ hao hại mất xấp mười số ấy, song hy sinh vì nước, người Bỉ xem như không vậy. Lòng ái quốc đáng kinh thay!

Ngày 13-10, chánh phủ Bỉ dời sang Cáp phát nhĩ (cửa biển Pháp ở phía bắc Paris 390 dặm Anh). Trong cuộc binh hỏa ghê gớm, chánh phủ dời chỗ như thế mà cái lòng p. ần dân của quân Bỉ, cũng công việc tiến hành nội trị và ngoại giao, vẫn một mực trắn (Xem qua trang 5 cột 3)

Một cái xe tay chịu ba món thuế!

Đợt 4 giờ chiều ngày 9 Janvier, kỳ giải đi tào mộ về, thấy một đám 40 người ở số Cỏ đi ra, người nào nọ một cũng có vẻ bị quan. Hồi, thì họ t. một như vậy:

« Chúng tôi là chủ xe kéo, đi nộp giấy xanh. Nguyên 1 cái xe kéo 1 năm p. 1 nộp 3 món thuế (thuế qui, thuế đồng-niên và thuế ba-lăng), tính ra 1 cái xe chịu 1 năm hơn 4.500. Nhưng qua, nên tháng Novembre 1932, chúng tôi có đưa đơn lên tòa Khâm, tòa Công-sứ và số Cỏ, xin giảm thuế và xin nộp thuế tháng một. Đường ngang để trông cái ơn ấy, thì thời nhiên lại tiếp giấy số Cỏ cho biết rằng: năm 1933 mỗi cái xe kéo phải lãnh 1 cái tập liê » (plaque) giá là 2500. Nghe thế không khác gì sét đánh vào tai, ngày 6-1-33 chúng tôi kéo nhau lên tòa Sứ đưa đơn kêu lại, và xin tha mua « tập-liê » s. Quan Phó-sứ hiểu rằng: « Tập-liê » cho lãnh không, chờ không buộc mua, còn nộp thuế từng tháng thì ngại sẽ trình quan trên, thế nào cũng có lẽ được. Nghe vậy chúng tôi lấy làm hân hạnh vô cùng.

Qua 8 giờ mai này là ngày kiểm xe, chúng tôi đem xe đến số Cỏ kiểm và xin nộp thuế tháng Janvier, thì ông Cỏ không nhận. Kiểm rồi, chúng tôi về hết về hết về đi vay tạm cho đủ thuế 3 tháng mà nộp, nhưng ngại vì là tất các nhà giàu đông chật, khó bề xoay trở. Công tăng không biết làm sao, nay chúng tôi đem giấy xanh (permis de circulation) trả lại, đánh phải đẹp xe. Nhưng có lẽ vì lấy tình cảnh ấy, ông Cỏ bèn cho đến 26, 27 Janvier này sẽ nộp quá khứ như cũ, và ông hứa sẽ xin với quan trên cho nộp từng tháng một. Như vậy chúng tôi có thể được ít nhiều, nên chúng tôi vàng lời mà đem giấy xanh về s.

Giờ thăm cho cái con hình th chi p. 6i khắp các hàng người mới cách rồi đi đời!

Nghe chuyện

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ JOB

MÔI CẢM - TƯỜNG CỦA DÂN QUÊ

đòi với kỳ hội nghị Nông phố ngàn hàng

Ngày 5 Janvier 1933

Kỳ hội nghị nông phố ngàn hàng vừa rồi, hội viên họp đủ cả các yếu nhân trong nền kinh tế. Trung-Bắc 2 xứ (người Pháp thì có các ông chủ và các nhà thay mặt cho các nhà hàng, sum-lam, mục-súc, và cả hội viên người Nam). Ngày đầu tiên có quan Khâm sứ Trung-Bắc Châtel và đức Vua; đến ngày bế mạc lại có quan Toàn quyền Pasquier vào dự. Đường giữa khoảng nhân dân trong xứ bị cái triều lửa khủng hoảng chung cả thế giới tràn vào. mà có kỳ hội đồng quan trọng này, và xem 2 bài d'áo vau của quan Khâm và đức Vua, thì thấy chán phũ rất, tư tâm đến sinh kế khuôn bách của nhân dân xứ này mà tìm cách cứu giúp. Dân chúng rất trông mong cái kết quả mỹ mãn của kỳ hội này sẽ tốt kể trăm lần ra ngoài biển khơi kia.

Điều chúng tôi lâu nay thường bị cái nạn echo vay cái cớ của mấy nhà giàu. Mỗi khi cùng túng, thiếu thiếu, hay mùa màng mất, không lấy gì làm mùa khác, phải bước chân tới cửa họ, thì họ làm cay nghiệt đã cách. Luật lệ cho vay thế nào thì dân ngu nào có ai biết/ thời thì họ muốn bước gì phải theo này, nước cứu lời xấp mẩy, cáo vay ít mà biến kế nhiều (như vay 90\$ mà biến 100\$ v.v.). Đến cách cầm cố lại càng chưa tốt nữa. Xin thuật vài chuyện dân quê vay nợ các chủ tiệm khách:

Một tiệm nọ ở về miền nguồn, dân quê có từng thuê, hay thiếu việc gì đến vay, hoặc cầm trâu ruộng, cam, đường, v.v., như giá cau thường 1 tạ 10\$ thì họ cho vay 7,8\$. Đến mùa như cau hạ giá thì không lấy cau mà lấy tiền lời; trái lại, như cau phải giá một tạ 15\$, 20\$, thì họ lấy cau, rồi cau xấp không có trả thì dồn lợi làm vốn, biến giấy vay lại, chỉ trong mấy tháng mà vốn cả lợi xấp hai xấp ba lên. (7, 8 đồng mà thành 20\$ 25\$ v.v.), đường cùng vật khác cũng thế.

Đó là dẫn một cái chứng. Chớ say róng ra thì đã là đi vay, tuyệt nhiên người vay không có chút gì

là dó là giúp được hết, chẳng qua cùng túng không biết làm sao, nhấm nhấm vay tiền, cũng như xúc cái gỏi nơi chơn tay mà thành cái cá khúc ruột. Thế mà họ còn kể ơn kẻ nghĩa mới gỏi cho chớ!

Nay chánh phủ đã thấy rõ nỗi khổ của dân mà lập ra sở nông phố ngàn hàng để giúp cho nhân dân cùng túng, dân rất cảm bội. Song có những điều mà dân ngu chưa rõ pháp luật, thành ra nhiều điều ngăn ngại.

Vậy xin:

- 1) Lợi ít và dài hạn.
- 2) Phát giấy kiểu tờ vay thế nào là đúng lệ cho nhân dân đều biết, khỏi bị kẻ khác làm nhệch.
- 3) Như cầm ruộng đất để vay, rồi gặp mùa mất hoặc lúa bán không được, nhà nước giao ruộng đất ấy cho làng xã lấy hoa lợi, hoặc bán cho ai, khi nào chủ vay có tiền được chuộc lại.

4) Dành gian có cái năng lực làm ra tiền sản mà không có cái phương pháp gì quyết chắc rằng thứ hoa lợi ấy đổi lấy tiền được, đổi loại như quả, tơ, đường, v.v. cái giá cao thấp tùy tay các chủ khách. Vậy mong nhà nước mở đường thường mãi thế nào cho vật ấy khỏi bị ngưng trệ, như lúa gạo vài năm nay, còn đồ tiền lưu trong xứ như thuốc lá, thuốc lã, cau v.v. xin miễn thuế môn bài cho sinh kế được dễ dàng.

Nói tóm lại, sự đi vay là vụ bất đắc dĩ, chỉ cần cấp trog một lúc tạm thời, rồi kiết quả mạch cạn thì suốt phải khổ, gốc đứt thì nhánh là p'ái héo. Vay mà đến ngày không lấy gì trả, cái khổ lại xấp mấy sự không chỗ vay kia!

Mấy lời quê mùa trông nhà nước soi xét.

Dân quê

TIN ĐƯỜNG SÁ

Theo nghị định tòa Khâm ngày 4-1-33, cấm tất cả xe cam - nhông chở nặng trên 3.500 kilogrammes không được qua lại trên đường thuộc địa số 1 trong khoảng cách số 68 - 88 về phía Nam thành phố Huế.

Chúng tôi được phép tòa

Y-CHÁNH TRUNG-KỲ

cho phát hành máy thử thuốc sau này:

Giải huyết độc P.D.D. Huyết trư phong	1\$20
Lập chỉ phát lãnh tán P.D.D. Trị nhọt da, đau xương, cảm mạo, nóng lạnh, v.v.	0.10
Hóa đàm chỉ khát hoàn P.D.D. Trị các bệnh hô người lớn	0.60
Thuốc sát trẻ con P.D.D. Trị bệnh sản trẻ con	0.20
Thuốc nóng lạnh trẻ con P.D.D. Trị các chứng nóng lạnh của trẻ con	0.20
Thuốc đau bụng trẻ con P.D.D. Trị các chứng đau bụng của trẻ con	0.80

Những món thuốc này các nhà buôn thuốc tây, nam, bắc, đều bán được cả.

Xin hỏi tại: **Hiệu Bảo-chế**

PHẠM-DOÁN-ĐIỂM

(Annam) Tourane

SÁCH TẶNG

Bản báo vừa mới nhận tặng quyền SÁCH CHƠI XUÂN (năm Quý dậu) của Nam kỳ thư quán xuất bản, và quyền TRUYỀN CỎ NƯỚC NAM (quyển I) của ông Nguyễn Văn Ngọc soạn, Vĩnh hưng Long thư quán 49-51, phố Hàng đường - Hanoi xuất bản, giá 0\$60.

Xin có lời cảm ơn. T.T.D.

KHO CHUYÊN...

Trên đời có cái thiết thì có cái giá đắt kể theo. Đồng bạc của nhà nước mới phát hành chưa bao lâu mà đã có kẻ làm giả. Ở Hải phòng từ ngày đầu 1-1-1933 đến nay, các cửa hàng khách và ta không chịu nhận bạc đồng, nhiều nhà hàng lấy bạc các công sở như giấy thép vẫn từ chối không muốn nhận. Người ta nói trong số bạc lưu hành ở Đông dương rất nhiều bạc giả, « giả » chứ thật ra các ngân hàng thật, duy không phải bạc của nhà nước đặc mà thôi.

Nhà Ngân hàng Ngân hàng cũng có bị gạt, hưởng lợi người bán.

Cái thiết làm không ra chữ cái giả - động thì có, ghê cho cái đời « oan uổng ».

Chánh phủ Nga muốn đem 4000 quân Tổ binh lính mà đối phó chống Noulens. Mới có nghị định kể từ 1er Janvier 1933 thuế chỗ ngồi ban đêm trong các chợ chợ thành phố Saigon, Chợ đầu làng giá (thuế như ban ngày, vì chợ ban ngày ở các chợ rú nhau đông của không bán nữa.

Trung - kỳ nhân - dân đại biểu viện

Kỳ Hội - đồng thường niên năm 1932 BIÊN BẢN

Ngày 5 Septembre 1932

(Bản thảo)

(Tiếp theo)

Ông Girard - 55 lời đã nói có đúng không? Tôi lại xin ông Dân biểu tỉnh Quảng-ngãi, ở trong ý tưởng gia phải trả cho các chủ xe nước có phải một phần ba hoa lợi không?

Ông Trương-quang-Luyến - Một phần ba hoa lợi, nhưng chỉ trả cho một mùa màng mà thôi.

Ông Girard - Còn trong Quảng-nam? Phải ông Bôi-huy-Tin có bắt trả đến 50\$ một mẫu tây không? Tôi có nhiều cái biên lai đến 58\$.

Ông Trần bá Vinh - Sở mùa màng có tăng với đầu thủy nhập điền, nhưng có cũng có thể theo xu, theo theo đất. vậy thì nhà nước có thể đặt ra nhiều thứ thuế nước, tùy theo thứ đất không? Đất tốt thì sẽ trả tiền, đất xấu thì trả ít hơn.

Ông Girard - Phải, nhưng cốt là số tiền thu chung cho nhất định không được thay đổi. Tôi nói thêm một điều này nữa là ở trong Phan-rang, các kẻ chày ruộng, muốn đem nước sông Pégaron lên, phải trả cho ông chủ ruộng sông ấy đến 6\$ một mẫu.

Ông Trương trọng Cầu - Kêu đầu thủy

Tuy hòa đã xong chưa?

Ông Girard - Hiện đã chạy thử trong 4 tháng này, nhưng đến sang năm mới chạy thật.

Ông Trương trọng Cầu - Nhà nước có kế hoạch thuế nước không?

Ông Girard - Năm nay và sang năm thì chưa, khi nào chạy mới năm rồi mới bắt đầu đánh thuế.

Ông Trương trọng Cầu - 36 ruộng sẽ được thủy lợi là bao nhiêu?

Ông Girard - Ở Tuy-hoa có 19.000 mẫu ruộng được thủy lợi 11.000 mẫu về phía varella, 8.000 mẫu về phía phía Tuy-hoa.

Ông Trương trọng Cầu - Dân tỉnh Phú yên không thể trả thuế nước cao như vậy được.

Ông Girard - Để làm, tôi không cho nước vào ruộng họ nữa. Dân thủy nhập điền cũng như là một người buôn bán vậy. Nhà nước không ép dân sự phải mua nước, nhà nước chỉ bán cho họ, nào ưng mua mà thôi.

(Còn nữa)

GIẢI-HUYẾT-ĐỘC

解血毒

P.D.D.

范允恬

Pha-nhĩa, le 3 Novembre 1932

Monsieur Nguyễn-trung-Thẩm

Quảng-xã - Đồng-hới

Thưa ngài, ngày 15 octobre tôi có mua 3 hộp thuốc BẠCH-THẦN-TRUNG của ngài để chữa trị bệnh huyết độc. Tôi thấy thuốc này rất hay, nó đã giúp tôi rất nhiều. Tôi đã được lãnh mệnh như thường. Vậy tôi xin gửi ngài một bức thư cảm ơn ngài. Tôi xin gửi ngài một bức thư cảm ơn ngài. Tôi xin gửi ngài một bức thư cảm ơn ngài.

Trần-Vân-Mậu

Secrétaire des Douanes et Régies à

Pho-Nghia

Những thư cảm ơn này tôi rất vui, bạn hiền ở

lên lại tôi đang cần dùng mỗi một người

đại-lý, tình bạn hữu nhiều. Ai muốn mua xin

đi với:

Nguyễn-trung-Thẩm

Quảng-xã - Đồng-hới

VINH

Ái muốn tận nhà? Thiệt là một dịp hiếm có!

Một gian nhà nhỏ tại trung, ở nhà 4, phố Phan-chính (Phố Lê-lưu) Vinh là một nơi đáng để cho những ai muốn tận hưởng những giây phút yên tĩnh, thanh bình trong một không khí trong lành. Đây là một căn nhà nhỏ, nhưng đầy đủ tiện nghi, có phòng ngủ, phòng khách, phòng bếp, phòng tắm, và một sân vườn nhỏ. Đây là một căn nhà rất đáng để cho những ai muốn tận hưởng những giây phút yên tĩnh, thanh bình trong một không khí trong lành.

ĐINH - HUY

41, Rue Maréchal Foch - VINH

Đã chiêm được giá trị, tôi đã được một (nhà này)

ở phố Phan-chính, phía trước là phố Phan-chính

Pho, phía bên cạnh là phố COURTESY. Vậy xin

bà qua dịp này với nhé.

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

Tác giả: ĐÀO-DUY-ANH

8.000 chữ (đơn-tỷ) - 40.000 lời (trên-nghệ)

Đã ra trọn bộ 2 quyển 1200 trang khổ to

Nhà soạn: Đ.

Nhà in: Đ.

Các quan-lý, chức-viên, học-sinh cần tài liệu này

người thường đọc hay viết Quốc-văn, hoặc muốn

hiểu rõ Hán-văn đều nên mua một bộ sách này.

Tên này trở đi bán theo định giá mỗi bộ 8\$80

Hai quyển đang chung làm một, bán với, chỉ lấy

mang thật, (đồng tại nhà in Lê-như-Tên Hanoi) bán

giá: 8\$80. (Nhưng nơi ở mua phải ghi sách để

tránh nhầm lẫn).

Thơ và mandal: QUANG-HÁI

27, Rue Gin-Lang - HUE

SÁCH MÙA XUÂN XEM TẾT NAM QUÍ-ĐẬU (1933)

Đủ cả văn, thơ, truyện, tranh, ảnh. Do các nhà danh-bộ, danh-sỹ của Nhặt-Nam Thư-Quán vẽ và soạn ra. Lại có thêm: « Các việc thường-lưu về mùa xuân tới đây, các bệnh tật của Nam - NB (hay phát về mùa xuân, các ngày hội).

Thực là Cuốn Sách Đặc-Biệt ai cũng nên xem. Giá 0\$30 (ở xa thêm cước 0\$20, gói lãnh-hóa trao-ngân là 0\$65). Mua buôn (tỉ), mua lẻ, thơ và mandal đi để như dưới đây:

NHẶT-NAM THƯ-QUÁN

26, Phố Hàng Bông - Hanoi

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

ĐINH - HUY

DẦU HỒI-THIÊN

油天回

là thứ dầu chất đặc biệt con « Hạc bay »

trước đã định ra lối cuối năm 1931, nhưng sau vì việc xuất bản Kim-Lai Tap-Chi mà phải đình lại đến nay mới phát-bản được.

